

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
География және табиғатты пайдалану факультеті
Факультет географии и природопользования
Faculty of Geography and Nature Management

Қазақстан 2050

II ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2015 жыл, 7-17 сәуір

Студенттер мен жас ғалымдардың

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты халықаралық ғылыми конференциясының

БАҒДАРЛАМАСЫ

Алматы, Қазақстан, 2015 жыл, 13-16 сәуір

II МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 7-17 апреля 2015 года

ПРОГРАММА

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 13-16 апреля 2015 года

II INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 7-17 April, 2015

PROGRAM

International Scientific Conference of Students
and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, 13-16 April, 2015

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АЛЬ-ФАРАБИ

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ

II ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2015 жыл, 7-17 сәуір

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференциясының

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2015 жыл, 13-16 сәуір

II МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 7-17 апреля 2015 года

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 13-16 апреля 2015 г.

II INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 7-17 April, 2015

MATERIALS

of the International Scientific Conference of
Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 13-16, 2015

төмендеген. Ал күкірт диоксидінің мөлшері тұрақты болып тұр. Ластаушы заттардың максималды мөлшері көбінесе суық кезеңде байқалған. Ал шаңның жоғары мөлшері жазғы айларға тән екені белгілі. Ал тәуліктік жүрісінде қоспалардың концентрациясы түстен кейін жоғарылап, кешкі 19 сағатта максималды мәніне жететіні анықталды. Атмосфералық ауаның ластану деңгейін төмендету, ауа құрамын тұрақтандыру үшін жасалуы тиіс бірқатар тиімді шаралардың жиынтығы ұсынылды.

ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫН БИОКЛИМАТТЫҚ БАҒАЛАУ

Әбдіразақ А.К., әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ.
Ғылыми жетекшісі: г.ғ.к., доцент Нысанбаева А.С.

Көп жағдайда адамның тұрғылықты өмір сүретін ортасының климатозологиялық жағдайы оның өмір сүру аспектілерін анықтайды. Сондықтан, қоршаған ортаның компоненттерін сандық және сапалық бағалауға деген сұраныстың артуы – берілген территориядағы биоклиматтық көрсеткіштердің кеңістіктік – уақыттық таралуын зерттеудің өзектілігін сипаттайды. Үшінші мыңжылдықта адам денсаулығы туралы сұрақ болашақтың проблемасына айналып бара жатқандықтан, адам денсаулығын сақтау позициясынан қарағанда биоклиматтық жағдайлардың сипаттамалары үшін климаттың жайлы немесе жайсыздығын анықтау маңызды.

Жамбыл облысының биоклиматтық режимі арнайы биоклиматтық көрсеткіштер арқылы жылы (сәуір, мамыр, маусым, шілде, тамыз, қыркүйек айлары) және суық (қаңтар, ақпан, наурыз, қазан, қараша, желтоқсан айлары) мерзімдер үшін қарастырылды. Биоклиматтық көрсеткіштер ретінде эффективті температура, эквивалентті – эффективті температура, нормалды эквивалентті – эффективті температура, радиациялық эквивалентті – эффективті температура, биологиялық активті температура, Бодман бойынша қаталдық индексі, К.Ш. Хайруллин және В.Н. Адаменко бойынша келтірілген температура есептелінді. Облыстың экологиялық жағдайларын қарастыру үшін атмосфераның өзін-өзі тазарту көрсеткіші есептелінді.

Нәтижелері бойынша Жамбыл облысында өте дискомфорт жағдай байқалмаған. Комфортты жағдай негізінен қазан айында байқалады. Облыс территориясы бойынша субкомфортты климат жағдайы басым болады. Қарастырылып отырған территорияға арналған интегралды көрсеткіштер анықталды. Анықталған интегралды көрсеткіштер арқылы Жамбыл облысы территориясы биоклиматтық аудандастырылды. Облыс бойынша басқа станциялармен салыстырғанда, Қордай, Ойық, Шоқпар станциялары комфортты деп бағаланды.

Жамбыл облысы бойынша атмосфераның өзін өзі тазарту жағдайлары сипатталды. Атмосфераның өзін – өзі тазарту жағдайларын есептеу нәтижелері бойынша жалпы облыста әр түрлі жағдайлар анықталған. Облыс территориясында Ұланбел мен Қордай станциялары жыл бойына комфортты деп анықталды. Бұл – осы аталған станцияларда желді күндердің қайталанушылығының көп болуымен түсіндіріледі. Ал қалған станцияларда жекелеген айларда комфортты, субкомфортты, дискомфортты жағдайлар әр түрлі қайталанушылықпен бақылған. Барлық станция бойынша комфортты ай тіркелмеген.

Осы жұмысты келесідей қорытындылауға болады: Жамбыл облысы көлемінде биоклиматтық және экологиялық көрсеткіштерге негіздей отырып, адамның өмір сүруі және жұмыс жасауы үшін, демалыс және туризмге қолайлы аудандарды таңдау үшін, әр түрлі деңгейдегі спорттық жарыстарды өткізуге орын таңдау мақсатында қолданылса болады.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫН БИОКЛИМАТТЫҚ БАҒАЛАУ

Пахридинова Ф.Б., әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Алматы қ.
Ғылыми жетекшісі: г.ғ.к., доцент Нысанбаева А.С.

Биоклиматология – биология мен климатологияның бір тарауы және ол тірі организмдерге климаттың әсерін зерттейді. Кейде ол биометеорология терминінің синонимі ретінде қолданылады. Биометеорология – атмосферадағы физикалық және химиялық процестердің бір – бірімен байланысын, олардың адамға, өсімдікке, жануарға әсер етуін зерттейтін ғылым. Биоклиматологиялық және биометеорологиялық зерттеулерде қиындықтар көп. Олар организмге әсер ететін, бірақ әлі толық зерттеле қоймаған Күннің белсенділігі, Жердің магнитті зонасы, тағы да басқа әр алуан климаттық, ауа-райылық, микроклиматтық жағдайлармен анықталады. Адамға әсер ететін факторларды шартсыз және шартты деп бөледі. Шартсыз факторларға күн сайын, апта, ай, мезгіл сайын әр түрлі өзгеріп отыратын факторлар жатады. Оған ауа температурасы, атмосфералық қысым, ауа ылғалдылығы, жалпы күн радиациясы. Ал шартсыз факторларға белгілі аймақта қалыптасқан,

өзгермейтін факторлар. Оған биомассаның жалпы деңгейі, гравитациялық алқаптың кернеуі, көрінетін жарық спектрі жатады. Биоклиматология мен биометеорология организмдер мен органың физикалық факторлары арасындағы байланысты зерттейді.

Оңтүстік Қазақстан облысының биоклиматтық режимі арнайы биоклиматтық көрсеткіштер арқылы жылы (сәуір, мамыр, маусым, шілде, тамыз, қыркүйек айлары) және суық (қаңтар, ақпан, наурыз, қазан, қараша, желтоқсан айлары) мерзімдер үшін қарастырылды. Биоклиматтық көрсеткіштер ретінде эффективті температура, эквивалентті – эффективті температура, нормалды эквивалентті – эффективті температура, радиациялық эквивалентті – эффективті температура, биологиялық активті температура, Бодман бойынша қаталдық индексі, К.Ш. Хайруллин және В.Н. Адаменко бойынша келтірілген температура есептелінді. Облыстың экологиялық жағдайларын қарастыру үшін атмосфераның өзін-өзі тазарту көрсеткіші есептелінді.

Нәтижелері бойынша Оңтүстік Қазақстан облысында өте комфортсыз жағдай байқалмаған. Жыл бойынша субкомфортты жағдай басым болып келеді. Комфортты жағдай негізінен қазан айында болады. Басқа станциялармен салыстырғанда, Тасты, Ащысай, Түркістан және Шымкент станциялары біршама қолайлы деп бағаланды.

Биоклиматтық бағалауды қолдана отырып, метеорологиялық шамалар көмегімен Шымкент, Тасты, Ащысай, Махталы, Түркістан, Байыркүм және Қызылқүм станциялары бойынша тыныс жолдары ауруымен гипертония ауруларымен адамдар санын анықтадық. Жүргізілген зерттеу жұмыс қорытындылары бойынша ауру адамдар саны ауыспалы мезгілдерде артатындығына көз жеткіздік.

Жүргізілген есептеулер көрсеткендей Оңтүстік Қазақстан облысы территориясында, атап айтқанда Шымкент және Тасты станцияларында курорттық демалатын орындар мен шипа жай орталықтарды ашуға қолайлы болып табылады.

СНЕЖНЫЙ ПОКРОВ И ЕГО СОВРЕМЕННЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В КУСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

Турумова Г.Е., Казахский Национальный университет им. аль-Фараби, г. Алматы
Научный руководитель: к.г.н., доцент Турулина Г.К.

В связи с происходящими в последние годы изменениями регионального климата возрос интерес к изучению снежного покрова. Снежный покров является одним из важнейших климатообразующих факторов. Территория Кустанайской области расположена в той широтной зоне, для которой характерна большая продолжительность залегания устойчивого снежного покрова, до 4-5 месяцев без перерыва и снег здесь оказывает большое влияние на климат. Снежный покров с силу своих особых свойств (высокое альbedo, малая теплопроводность) значительно меняет структуру радиационного и теплового баланса подстилающей поверхности.

Рассматривается период с 1971 по 2008 гг.

В качестве исходных материалов использованы даты установления и схода устойчивого снежного покрова по 4 станциям. Для анализа привлечена среднемесячная температура воздуха за холодный период (октябрь-апрель).

В качестве сроков залегания снежного покрова в работе использованы фиксируемые на метеостанциях сроки образования и разрушения снежного покрова. В соответствии с методикой Главной физической обсерватории (ГФО) за дату образования устойчивого снежного покрова принят первый день периода устойчивого снежного покрова, за дату разрушения – первый день после периода со снежным покровом, когда степень покрытия территории снегом становится менее шести баллов по десятибалльной шкале.

Устойчивый снежный покров в Кустанайской области образуется в ноябре-декабре, причем его формирование происходит с севера на юг. Он образуется во второй декаде ноября, а на Торгае – в начале декабря. Самое раннее образование устойчивого снежного покрова наблюдалось в середине октября, самое позднее – во второй декаде декабря.

Разрушение устойчивого снежного покрова происходит в течение двух месяцев – марта и апреля. Самое раннее разрушение устойчивого снежного покрова наблюдалось на станции Торгай – в начале марта, самое позднее – в конце апреля (Жетыгара).

Средняя продолжительность залегания снежного покрова колеблется от 147 дней (ст. Жетыгара) до 116 дней (Торгай). Минимальная продолжительность залегания снежного покрова составляет 77 дней, а максимальная продолжительность - 180 дней. Это обуславливается многими причинами: физико-географическими особенностями, крупномасштабными характеристиками общей циркуляции атмосферы, залесенностью местности, количеством запасов снега и т.д.

Курманова М., Шымкент қаласы маңындағы авиа катастрофа туралы.....	186
Кожамет-Яссауи С., Атырау облысындағы шанды дауылдардың таралуы	187
Меирбекова М.Ж., Исследование и анализ метеорологической деятельности в Северном Казахстане	187
Нурахметова Т., Қазақстанның оңтүстік-шығысындағы найзағайдың статистикалық-климаттық ерекшеліктері	188
Нурлан А., Оежим снежного покрова на севере и юге Казахстана	189
Рахимов С.К., Особенности макроциркуляции на полушарии, формирующие поля сезонных осадков весенне-летнего периода в Северном Казахстане.....	190
Оскенбаева Т., Расчёт и интерпретация климатических показателей температуры воздуха на МС Жаркент.....	190
Сайдалиева З.Р., Роль астрономических факторов на формирования аномалий погоды в казахстане.....	191
Стамбеков М.Д., Особенности атмосферной циркуляции при формировании крупных аномалий месячных осадков весной в Казахстане	192
Сугурбекова А., Зависимость уровня загрязнения атмосферных осадков в районе Жамбылской области от метеорологических параметров	192
Султанова Д.М., Использование спутниковых данных в анализе концентраций озона на территории казахстана	193
Хожаниязова Г.Ж., Расчет индекса засушливости в Западном Казахстане.....	194
Чуракова А., Особенности термического режима северного и южного Казахстана	195

**ГИДРОЛОГИЯ ЖӘНЕ
МЕТЕОРОЛОГИЯДА ЭКОЛОГИЯ**

**ЭКОЛОГИЯ В ГИДРОЛОГИИ И
МЕТЕОРОЛОГИИ**

**ECOLOGY IN HYDROLOGY
AND METEOROLOGY**

Байбакова Б., Қазақстан Республикасы территориясы бойынша қар жамылғысындағы ластаушы заттар жайлы.....	196
Муканова Г.Н., Влияние текелийского промышленного комплекса на качество воды и экологическое состояние реки Каратал и озера Балкаш.....	197
Әмір А., Іле өзені атырауының су сапасы және экологиялық жағдайы.....	198
Алтынбек А., Химизм атмосферных осадков в районе Петропавловска.....	198
Ақпарова А.К., Алматы қаласының ауа бассейнінің ластану деңгейін бағалау	199
Әбдіразақ А.К., Жамбыл облысын биоклиматтық бағалау	200
Пахридина Ф.Б., Оңтүстік Қазақстан облысын биоклиматтық бағалау	200
Турумова Г.Е., Снежный покров и его современные изменения в кустанайской области	201
Кошкарбаева А.С., Угроза затопления территорий Казахстана при возникновении наводнений и его оценка от экологических последствий.....	202

ЭКОЛОГИЯ

ЭКОЛОГИЯ

ECOLOGY

Асен У., Интегрированное управление водными ресурсами республики казахстан.....	203
Mynbayev D., Shaikemelev A., Tokhtassunova S., Pigeons in modern cities: environmental aspects.....	204
Kuralay Talgat, Aziza Nurkhozhyeva, Bатыrbek Amirkhanov, Sleeping sickness in Kalachi.....	205
Topchubaeva A., Tulendinova F., Urunova Z., Fortified vs genetically modified food	205
Айдарханұлы С., Белгозиев Б.Е., Топырақтағы тұздардың күріш өсікініне уыттылық әсерлерінің дәрежелерін анықтау.....	206
Акимбаева Д., Тенденции изменения уровня и структуры заболеваемости населения нефтегазового района	206
Ақынбеков М.К., Орталық Қазақстанның су ресурстары және оларды тиімді пайдалану жолдары	207
Альдешова Г., Алакөл көлінің экологиялық жағдайы	208
Аязбаева Г.Н., Разработка проекта охраны воздушного бассейна нефтяной скважины месторождения дараймола атырауской области.....	209
Бабажанова С.Р., Изучение экологической ситуации Тупкараганского района Мангистауской области.....	210
Қайсар Б., Мырзабекова Ш.У., Батырбаева А.А., Кубекова Ш.Н. Фосфорлық тыңайтқыштардың қасиеттеріне марганец және мырыш микроэлементтері қосындыларының әсерін зерттеу.....	210
Балабаева Т.Н., Жер энергетикасын қолдану ерекшеліктері	211
Балтағұл І., Жунусова М.А., Ақдала егістік алқабы топырағының ауыр металдармен ластану мониторингі	212
Батырхан Ү.С., Алматы қаласындағы атмосфералық ауаның химиялық ластануын бағалау	213
Бауыржан М., Топырақтың құрамындағы органикалық ластаушыларды физика-химиялық жолмен анықтау.....	214
Бекбаулиева Н.Н. Изучение влияния факторов среды сейсмически активной территории на живые организмы.....	214
Бекболаева Ж.Е., Конкаева А. Мұнай және мұнай өнімдерінің топырақ экожүйелеріне тигізетін әсері	215
Бектұрова Ф.М., Атомдық энергетика – энергия көзі ретінде.....	216
Белгозиев Б.Е., Айдарханұлы С., К методике определения фитотоксичности почвы.....	216
Бердалы Ә.Ж., Алматы қаласының ауа бассейнінің маусымдық ластануына бақылау жүргізу.....	217
Болатбек А.Б. Кислотные дожди.....	218
Головашкина В. Генномодифицированные продукты	219
Джавадова Л., «Глауконит» – как перспективное средство для оздоровления почвенных ресурсов	220
Джаламова С.Д. Синтез и применение наночастиц оксида цинка	220
Елшібек Г., Бектібаев Қ., Егістікті алдын ала суға бастырудың топырақтағы биологиялық белсенділікке әсері	221
Есполоаева А.Р., Географиядағы табиғи техногенді кешендерін экологиялық бағалау мәселелері.....	222
Әбдімәлік А.Ж. Ауылшаруашылық органикалық қалдықтарды кәдеге асыру	223
Әдім Ә., Алматы қаласының жағдайында электр энергияны қолдану мәселелері.....	224
Әлімқұл Т.Ж., Қазақстан Республикасындағы балама энергия ресурстарының қолданылу мүмкіндіктері.....	224
Зинел А.Ж., Флукутирующая асимметрия билатеральных признаков при оценке состояния окружающей среды	225
Ибраева С.Т., Обзор фауны наземных позвоночных животных среднего течения реки Или.....	226